

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับจิตวิญญาณผู้ประกอบการกับสภาพชีวิตในชุมชน :
ศึกษากรณีอำเภอราชสำเริง จังหวัดฉะเชิงเทรา
Relationship between Level of Entrepreneurial Spirit
and Community Life : A Case Study of Rajchasarn
District, Chachoengsao Province

วิทยานิพนธ์

โดย

นางสาวสมลักษณ์ บุนนาค

เสนอต่อคณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

พ.ศ. 2538

ISBN 974-8164-82-9

วิทยานิพนธ์ : ความสัมพันธ์ระหว่างระดับจิตวิญญาณกับประกอบกิจการกับสภาพชีวิต
 ในชุมชน : ศึกษากรณีอำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา
 : Relationship between Level of Entrepreneurial Spirit
 and Community Life : A Case Study of Rajchasarn
 District, Chachoengsao Province
 โดย : นางสาวสมลักษณ์ บุณนาค
 : Miss Somluck Bunnag
 นักศึกษาคณะพัฒนาสังคม : ภาคปกติ รุ่นที่ 14 รหัส 520352028

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็น
 สมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) ได้

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ลงนาม ประธาน
 (อาจารย์ประเสริฐ รักไทยคดี)
 วันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2538

ลงนาม ประธาน
 (อาจารย์ประเสริฐ รักไทยคดี)
 วันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2538

ลงนาม ที่ปรึกษา
 (อาจารย์สุภา กิริติบุตร)
 วันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2538

ลงนาม กรรมการ
 (อาจารย์สุภา กิริติบุตร)
 วันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2538

ลงนาม ที่ปรึกษา
 (รศ.ดร.สุพรรณดี ไชยอำพร)
 วันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2538

ลงนาม กรรมการ
 (รศ.ดร.สุพรรณดี ไชยอำพร)
 วันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2538

คณะพัฒนาสังคมอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
 พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

รองศาสตราจารย์ คณบดี
 (สากล จริยวิทยานนท์)
 วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2538

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ : ความสัมพันธ์ระหว่างระดับจิตวิญญาณกับประกอบภารกิจกับสภาพชีวิต
ในชุมชน : ศึกษากรณีอำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา
โดย : นางสาวสมศักดิ์ บุญนาค
ชื่อปริญญา : พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
วิชาเอก : การวิเคราะห์และวางแผนทางสังคม
ปีการศึกษา : 2538

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ ประการแรก เพื่อศึกษาสภาพชีวิตในชุมชนและปฏิสัมพันธ์การอยู่ร่วมกันของชาวชนบท ประการที่สอง เพื่อศึกษาระดับจิตวิญญาณกับประกอบภารกิจของชาวชนบท และประการที่สาม เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับจิตวิญญาณกับประกอบภารกิจกับสภาพชีวิตในชุมชนของชาวชนบท ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยแบบอุปนัย(Inductive Method)

การเก็บรวบรวมข้อมูล กระทำโดยอาศัยแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้พยายามพัฒนาตัวชี้วัด ระดับจิตวิญญาณกับประกอบภารกิจ และสภาพชีวิตในชุมชน เพื่อวัดการพัฒนาทางจิตวิสัยและวัตถุวิสัย มีหน่วยในการวิเคราะห์ คือ หัวหน้าครัวเรือนในเขตอำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ด้วยวิธีแบบสัดส่วนไม่เท่ากัน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,010 ตัวอย่าง ซึ่งได้ผลการทดสอบสมมติฐานดังต่อไปนี้

1. บุคคลที่มีระดับจิตวิญญาณกับประกอบภารกิจสูง มีแนวโน้มจะมีความต้องการโยกย้ายถิ่นฐานมากกว่าบุคคลที่มีระดับจิตวิญญาณกับประกอบภารกิจต่ำ
2. บุคคลที่มีระดับจิตวิญญาณกับประกอบภารกิจสูง มีความต้องการเปลี่ยนอาชีพสูงกว่าบุคคลที่มีระดับจิตวิญญาณกับประกอบภารกิจต่ำ
3. บุคคลที่มีระดับจิตวิญญาณกับประกอบภารกิจสูง เป็นบุคคลที่มีความต้องการเพิ่มพูนทักษะความรู้ต่างๆ เพื่อการพัฒนาอาชีพมากกว่าบุคคลที่มีระดับจิตวิญญาณกับประกอบภารกิจต่ำ

4. บุคคลที่มีระดับจิตวิญญาณนิกประกอบการสูง เป็นบุคคลที่มีความคาดหวังต่อ
บุตรใน เรื่องการประกอบอาชีพมากกว่าบุคคลที่มีระดับจิตวิญญาณนิกประกอบการต่ำ

5. บุคคลที่มีระดับจิตวิญญาณนิกประกอบการสูง เป็นบุคคลที่มองการ เปลี่ยนแปลง
ของหมู่บ้านว่าพัฒนาจาก เดิม

6. บุคคลที่มีระดับจิตวิญญาณนิกประกอบการสูง เป็นบุคคลที่ เข้า เป็นสมาชิกกลุ่ม
องค์กรทางสังคมมากกว่าบุคคลที่มีระดับจิตวิญญาณนิกประกอบการต่ำ

7. บุคคลที่มีระดับจิตวิญญาณนิกประกอบการสูง เป็นบุคคลที่มีการ เปิดรับข่าวสาร
จากสื่อต่างๆ เพื่อการพัฒนา มากกว่าบุคคลที่มีระดับจิตวิญญาณนิกประกอบการต่ำ

8. บุคคลที่มีระดับจิตวิญญาณนิกประกอบการสูง เป็นบุคคลที่มีความอ่อนไหวต่อ
ปัญหาสังคมในหมู่บ้านน้อยกว่าบุคคลที่มีระดับจิตวิญญาณนิกประกอบการต่ำ

9. บุคคลที่มีระดับจิตวิญญาณนิกประกอบการสูง เป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในกิจกรรม
ของชุมชนมากกว่าบุคคลที่มีระดับจิตวิญญาณนิกประกอบการต่ำ

ผลจากการศึกษาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ระดับจิตวิญญาณนิกประกอบการมี
ความสัมพันธ์กับสภาพชีวิตในชุมชน ซึ่งเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า คุณลักษณะทางจิตวิสัยอันได้แก่
ระดับจิตวิญญาณนิกประกอบการ เป็นคุณลักษณะที่มีอิทธิพลเป็นตัวกำหนดสภาพชีวิตในชุมชนซึ่ง
เป็นคุณลักษณะทางวัตถุวิสัย และควรจะนำคุณลักษณะดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์
ในการพัฒนา เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี

ABSTRACT

THESIS : Relationship between Level of Entrepreneurial Spirit and Community Life : A Case Study of Rajchasarn District, Chachoengsao Province

BY : Miss Somluck Bunnag

DEGREE : Master of Arts (Social Development)

MAJOR : Social Analysis and Planning

ACADEMIC YEAR : 1995

This research has three objectives which are first to learn about community life and social interaction of the rural people; second, to investigate the level of entrepreneurial spirit of the rural people and third, to study the relationship between the level of entrepreneurial spirit and community life of the rural people. The research uses inductive method.

The methodology for collecting data is a combination of questionnaire and interviewing. The researcher developed indicators of the level of entrepreneurial spirit and community life in order to be able to measure subjective and objective development. The unit used for analysis is the households leader living in Rajchasarn District of Chachoengsao Province. The sampling method used multi-stage technique based on purposive and unproportional technique. The sample group consists of 1,010 people. The results which came out of hypothesis testing are

1. Person with high level of entrepreneurial spirit is likely to have higher demand for migration than that with low level of entrepreneurial spirit.

2. Person with high level of entrepreneurial spirit has higher demand for change in occupation than that with low level of entrepreneurial spirit.

3. Person with high level of entrepreneurial spirit has higher demand for increase of knowledge and skills for occupational development than that with low level of entrepreneurial spirit.

4. Person with high level of entrepreneurial spirit has higher expectation of their children's occupation than that with low level of entrepreneurial spirit.

5. Person with high level of entrepreneurial spirit understands changes in the community to be development.

6. Person with high level of entrepreneurial spirit becomes member of more social organizations than that with low level of entrepreneurial spirit.

7. Person with high level of entrepreneurial spirit opens his mind to information from various sources more broadly than that with low level of entrepreneurial spirit.

8. Person with high level of entrepreneurial spirit is less affective to social problems in the villages than that with low level of entrepreneurial spirit.

9. Person with high level of entrepreneurial spirit participates in the activities of the community more than that with low level of entrepreneurial spirit.

The results of the study show that the level of entrepreneurial spirit is related with community life. This indicates that the level of entrepreneurial spirit which is subjective quality has influence upon community life which is objective quality. Therefore, this quality should be applied to create benefits in the development in order to promote good quality of life.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แม้ไม่ใช่งานเขียนที่สมบูรณ์นัก แต่เป็นผลงานชิ้นแรกในชีวิต ด้วยจิตวิญญานแรกเริ่มของผู้วิจัย ที่ต้องการให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นสื่อ เพื่อถ่ายทอดความคิด ความตั้งใจ แรงปรารถนา ความเหนื่อยยาก ความมุ่งมั่น การต่อสู้แข่งขันและความสุขแห่งการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้สัมผัสกับบุคคลหลายท่าน ด้วยความปลาบปลื้มและซาบซึ้งใจของสาวข้างเตียงดังนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ร้อยเอกทองอยู่ และนางศิริพรรณ บุณนาค ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้ศึกษาต่อ เข้าใจในความเพียรพยายาม และเป็นกำลังใจตลอดมา และ

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ประเสริฐ รุกไทยดี ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ และเป็น "ครู" ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งในวิชาการวิจัยและการดำเนินชีวิต ด้วยความรักและเมตตาต่อศิษย์ และได้อนุญาตให้นำข้อมูลพื้นฐานของโครงการศึกษาคุณภาพชีวิตของชาวชนบทมาทำเป็นวิทยานิพนธ์ ตลอดจนเป็นผู้ให้คำแนะนำดูแลการตรวจแก้ทุกขั้นตอนของการศึกษาอย่างใกล้ชิด รวมทั้งอาจารย์สุภา กวีตบุตร และรศ.ดร.สุพรรณิ ไชยอำพร กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาตรวจสอบแก้ไข และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ย้ำ เกอราชสาส์นผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน คุณสุเทพ บรรณทอง และนักวิชาการคณะพัฒนาสังคมทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ ประสานงานและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเฉพาะหัวหน้าครัวเรือนของอำเภอราชสาส์นทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณมณฑป เอกสิงห์ชัย ร.ต.อ.ชาคริต มงคลศรี และ ทีมงานที่มีพื้นฐานความคิดร่วมกัน ทั้งเป็นแรงสำคัญ ความประทับใจ และความผูกพัน ที่จะคงอยู่ต่อไป

สมลักษณ์ บุณนาค

พฤศจิกายน 2538

คำนำ

การศึกษารังนี้ เป็นการศึกษายาภายใต้โครงการการศึกษาคุณภาพชีวิตของชาวชนบท ศึกษากรณีอำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา ในความควบคุมของ อาจารย์ ประเสริฐ รุทไทยศิริ ผศ. สนิท กมลนาวัน อาจารย์สุภา กวีสินบุตร และอาจารย์ ดร. สุรสิทธิ์ วชิรขจร โดยได้รับเงินสนับสนุนการวิจัยจาก โครงการภาคพิเศษ(กทผ.) คณะพัฒนาสังคม ซึ่งได้ดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม 2537 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2538

โดยอาศัยตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต ตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการด้านสังคม และแปซิฟิก(Economic and Social Commission for Asia and the Pacific หรือ ESCAP) ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่มีความครอบคลุมทั้งด้านวัตถุวิสัยและจิตวิสัย โดยมีตัวชี้วัดทั้งสิ้น 7 ประการ และนำมาประยุกต์กับเกณฑ์การวัดความจำเป็นพื้นฐานของ กชช.2ค. และ จปฐ. ได้เป็นตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต 7 ประการ ทั้งนี้นอกจากการนำข้อมูลที่ได้จากโครงการมาศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับจิตวิญญาณนิกประกอบกับการกับสภาพชีวิตในชุมชนที่ผู้วิจัย เป็นผู้ศึกษา ยังมีโครงการอีก 2 โครงการที่ได้ทำการศึกษาเจาะลึกในแต่ละตัวแปร ได้แก่

1. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับจิตวิญญาณนิกประกอบกับการ กับความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ของ มณฑล เอกสิงห์ชัย

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับจิตวิญญาณนิกประกอบกับการ กับ การพักผ่อนและการใช้เวลาว่าง สภาพชีวิตชุมชน และ สุขภาพอนามัย ของ ร.ต.อ. ชาศรีดมงคลศรี

ทั้งนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษารังนี้จะ เป็นประโยชน์ในการพัฒนาชนบทและการพัฒนาประเทศของไทยในแนวทางใหม่ สำหรับอนาคตที่ต้องการความทันสมัยและพัฒนา

สมลักษณ์ บุบผาค

พฤศจิกายน 2538